

Asia: VN/16344/2020

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen

Lausunnonantajan lausunto

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset luotonantajille

-

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset maksuhäiriömerkinnän saaneiden henkilöiden/kuluttajien asemaan

-

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset yritysrahoitukseen

-

Onko maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä muita kuin arviomuistiossa käsiteltyjä vaikutuksia?

-

Millaisia vaikutuksia olisi eduskunnan lausumassa edellytetyllä maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä?

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt Suomen Pankin lausuntoa ministeriössä laadittuun arviomuistioon, joka koskee kuluttajien ja yritysten maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämistä, sekä lausuntoa vaikutuksista, joita eduskunnan lausumassa (EV 69/2020 vp) edellytetyillä lainsäädäntömuutoksilla olisi.

Eduskunta edellytti lausumassaan, että valtioneuvosto kiirehtii maksuhäiriörekisteriä koskevaa lainsäädäntöä siten, että henkilöt, jotka ovat suorittaneet maksuhäiriömerkinnän perusteena olleet maksut asianmukaisesti, tulee poistaa rekisteristä 1 kuukauden kuluttua maksun suorittamisesta.

Oikeusministeriön muistion tarkoituksena on ollut selvittää erityisesti, olisiko maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoja mahdollista lyhentää jo ennen positiivisen luottotietorekisterin käyttöönottoa, sekä arvioida säilytysaikojen lyhentämisen vaikutuksia luotonantoon.

Suomen Pankki pitää valmisteilla olevaa positiivista luottotietorekisteriä tärkeänä toimena kansalaisten ylivelkaantumisen ja siihen liittyvien ongelmien ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Hallitusohjelman mukaisesti maksuhäiriömerkintöjen kestoajan lyhentämisen on ollut tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan, kun positiivinen luottotietorekisteri otetaan käyttöön. Rekisterin avulla luotonantajat voivat arvioida lainanhakijan maksukykyä aiempaa kattavammin ja luotettavammin. Tällöin maksuhäiriömerkintöjä ei olisi välttämätöntä säilyttää luottotietorekistereissä yhtä pitkään kuin nykyisin.

Suomen Pankki suhtautuu hyvin varauksellisesti maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämiseen ennen kuin positiivinen luottotietorekisteri otetaan käyttöön. Suomen Pankki yhtyy muistiossa esitettyihin huoliin säilytysaikojen lyhentämisen mahdollisista negatiivisista vaikutuksista lainanhakijoiden luottokelpoisuuden ja maksuvaran arviointiin, ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien torjumiseen, lainanantajien luottoriskien arviointiin ja hallintaan ja siten kokonaisuutena rahoitusjärjestelmän vakauteen.

Suomen Pankki pitää huomionarvoisina erityisesti seuraavia näkökohtia. Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen ennen positiivisen luottotietorekisterin käyttöönottoa lisää informaation epäsymmetrisyyttä lainanhakijan ja lainanantajan välillä. Maksulaiminlyöntien selvittäminen muista lähteistä voisi monimutkaistaa ja hidastaa luottopäätöksiä, heikentää luottoriskien arviointia ja kasvattaa luottoriskejä sekä lisätä luotonannon kustannuksia. Nämä seikat huomioon ottaen maksuhäiriömerkintöjen nykyisten säilytysaikojen arvioidaan olevan oikeasuhteiset niiden pääasialliseen käyttötarkoitukseen eli luottokelpoisuuden arviointiin nähden, kun positiivinen luottotietorekisteri ei ole vielä käytössä.

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen ennen positiivisen luottotietorekisterin käyttöönottoa olisi ristiriidassa muun lainsäädännön vaatimusten kanssa, joiden mukaan lainanantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä arvioitava huolellisesti, kykeneekö lainanhakija suoriutumaan velvoitteistaan. Perusvaatimuksena on se, että lainanantaja tarkistaa lainanhakijan luottotiedot eli maksuhäiriömerkinnät. Muistiossa raportoitujen Asiakastiedon selvitysten perusteella jopa 3–4 vuoden takaiset maksuhäiriöt ennustavat hyvin tulevia maksuhäiriöitä.

Suomen Pankki yhtyy näkemykseen, että joissakin tapauksissa maksuhäiriöisten henkilöiden aseman kannalta voi olla kielteistä, että merkintä säilyy rekisterissä pitkään sen jälkeen, kun sen aiheuttanut velka on suoritettu. Maksuhäiriömerkinnät voivat vaikeuttaa paitsi lainansaantia myös muiden sopimusten tekemistä kuten vuokra-asunnon hankintaa ja työn saantia. Muistion mukaan Asiakastiedon rekistereissä on noin 8 000 henkilöä, joiden kaikissa maksuhäiriömerkinnöissä on

merkintä velan suorittamisesta, kun kaiken kaikkiaan maksuhäiriömerkintä on noin 390 000 henkilöllä.

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä puututtaisiin kuitenkin vain liiallisen velkaantumisen seurauksiin, eikä perussyhyyn eli maksukykyyn nähden liialliseen velkaantumiseen sinänsä. Vaikuttavampia keinoja ylivelkaantumisen torjumiseksi olisivat esimerkiksi yksityishenkilöiden ja kotitalouksien liiallisen velkaantumisen hillitseminen makrovakaussäilytyksellä, kansalaisten talousosaamisen ja oman talouden hallinnan edistäminen, talous- ja velkaneuvonnan saatavuuden parantaminen ja pikaluottojen valvonnan tehostaminen ja niiden ongelmiin puuttuminen.

Kunnioitavasti

SUOMEN PANKKI

Paavo Miettinen

toimistopäällikkö

Hanna Putkuri

vanhempi ekonomisti

Putkuri Hanna
Suomen Pankki